

„Múzeumok Őszi Fesztiválja” 2011 című országos rendezvénysorozat Szakmai beszámoló

Az ország összes régiójából 171 múzeum 1496 programmal várta a látogatókat és a szakembereket hat héten át október 3. és november 15. között a Múzeumok Őszi Fesztiválján. A Nemzeti Erőforrás Minisztérium Közgyűjteményi Főosztálya és a Múzeumok Mindenkinek Program Múzeumi Oktatási és Képzési Központja (Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre) országos rendezvénysorozatát immár hatodik alkalommal rendezték meg.

A Múzeumok Majálisa és a Múzeumok Éjszakája mellett sikerült egy újabb hagyományt teremteni ezzel az évente ismétlődő, hosszabb időszakon átívelő rendezvénysorozattal, amelyen a látogatók széles rétegei kereshették fel a múzeumok kiállításait, és vehettek részt különleges élményt nyújtó, változatos, szórakoztatva oktató programokon, többnapos rendezvények, családi hétvégék és rendhagyó tanórák keretében.

Múzeumpedagógiai Évnyitó

A Múzeumok Őszi Fesztiváljának központi nyitó nagyrendezvénye október 3-án az immár kilencedik alkalommal megrendezett Múzeumpedagógiai Évnyitó volt, „Tudás és emlékezet” – A 20. század sorsfordulói a múzeumi ismeretátadásban címmel, melynek 2011-ben a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum adott otthont.

A program célja volt, hogy ráirányítsa a figyelmet a múzeumokra - mint az oktatás fontos helyszíneire – másrészt hogy bemutassa, hogy a múzeumok a tanévhez igazodva milyen új programokkal várják a pedagógusokat és a diákcsoportokat. Az évnyitóhoz kapcsolódó konferencián lehetőség nyílt arra is, hogy a muzeális intézmények beszámoljanak a közművelődés, múzeumpedagógia terén végzett kutatásaik eredményeiről, és bemutassák legsikeresebb fejlesztéseiket. Ezen alkalommal került sor a korszerű, újszerű múzeumpedagógiai kezdeményezések elismerésére, a Múzeumpedagógiai Nívódíj átadására. A konferencia délutáni szekcióiban a házigazda HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum és a Sziklakórház Múzeum szakemberei a gyakorlatban is bemutatták múzeumpedagógiai programjaikat.

Az országos esemény ünnepélyes megnyitóján államtitkári szinten képviseltette magát két tárca. Dr. Simicskó István parlamenti államtitkár - Honvédelmi Minisztérium, és Hammerstein Judit kultúráért felelős helyettes államtitkár - Nemzeti Erőforrás Minisztérium, köszöntötte a konferencia résztvevőit. Az államtitkári köszöntőket követte Dr. Kovács Vilmos ezredes, A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnoka köszöntő beszéde.

Az Évnyitó alkalmával 1 bevezető előadás, 5 vetítéssel kísért múzeumpedagógiai előadás hangzott el, 11 műhelyfoglalkozást láthattak a résztvevők, átadták a 2011. évi Múzeumpedagógiai Nívódíjakat, a 4 jutalmazott és 1 különdíjas intézmény bemutatta fejlesztéseit.

A Múzeumpedagógiai Nívódíjakat Hammerstein Judit kultúráért felelős helyettes államtitkár - Nemzeti Erőforrás Minisztérium -, Dr. Víg Annamária főosztályvezető - Nemzeti Erőforrás Minisztérium Közgyűjteményi Főosztály -, és Káldy Mária igazgató – Szabadtéri Néprajzi Múzeum - Múzeumi Oktatási és Képzési Központ – adták át. **(Részletes program mellékletben)**

Múzeumpedagógiai Expo

Az Évnyitó programjaihoz kapcsolódva 2011-ben is megrendeztük a Múzeumpedagógiai Expót, melynek keretében a résztvevő múzeumok és szakmai kiadók lehetőséget kaptak, hogy bemutassák múzeumpedagógiai programjaikat, valamint a témához kapcsolódó ötleteiket, a velük együttműködő vállalkozásokat, kiadványaikat és termékeiket.

Múzeumpedagógiai Nívódíj

Immár hagyományosan, 2011-ben is ez alkalommal került sor a korszerű, új múzeumpedagógiai kezdeményezések és kiadványok elismerésére, a Múzeumpedagógiai Nívódíjak átadására is. Ebben az évben, két kategóriában két-két díjat adtunk ki, ezzel ismerve el a 2010. október és a 2011. augusztus közti időszak legjobb múzeumpedagógiai kezdeményezéseit, illetve a fenti időszakban kiadott legszínvonalasabb múzeumpedagógiai kiadványokat.

A Nívódíjat elnyert pályázók 2012. évi fejlesztéseikhez – a múzeumi közművelődési programjai elindítása, illetve múzeumpedagógiai kiadványa megjelentetése céljából - nívódíjuként 600.000 forinttal járulunk hozzá.

A pályázatra beérkezett kiadványok és dokumentációk egy-egy példányát a Múzeumok Mindenkinek Program Múzeumi Oktatási és Képzési Központja adattárában (Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre) helyeztük el, ahol azok megtekintésre és tanulmányozásra az érdeklődők rendelkezésére állnak.

A minél szélesebb körű tájékoztatás biztosítása céljából a két kategóriában beérkezett pályázatok felkerültek a Múzeumpedagógiai gyakorlatok blogra: <http://muzeumpedagogia.blogspot.com>

Legjobb Kiadvány kategória Bírálóbizottsága: Vezető: Éliás István. Tagok: Bereczki Ibolya Pató Mária, Kassai Hajnal, Tóth Kálmán.

Legjobb Kezdeményezés kategória Bírálóbizottsága. Vezető: Joó Emese. Tagok: Bárd Edit, Káldy Mária , Kissné Kovács Ágnes, Tillai Gábor

2011. évi nívódíjas számadatok:

Pályázati kategóriák	Beérkezett pályázatok		Összes pályázat
	Vidéki	Budapest	
Múzeumpedagógiai kezdeményezés	13	6	19
Múzeumpedagógiai kiadvány	12	1	13
Összesen	25	7	32

2011. évi nyertes pályázók, pályázatok

Legjobb múzeumpedagógiai kiadvány		Legjobb múzeumpedagógiai kezdeményezés	
Múzeum	Kiadvány	Múzeum	Kezdeményezés
Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága Blaskovich Múzeum	A KÚRIA TITKAI-foglalkoztató lapok és demonstrációs eszközök a tápiószelei Blaskovich Múzeum anyagához	Magyar Bencés Kongregáció Pannonhalmi Főapátság, Tricollis Tárlatvezető Iroda	Biblia Scripta – Az Írás a középkorban. Múzeumpedagógiai foglalkozás a 2010. évi időszaki kiállításhoz
Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága Janus Pannonius Múzeum Természettudományi Osztálya	Zöldfülű Péter – zöldmesék kicsiknek és nagyoknak	Szépművészeti Múzeum	Már nem csak optikai illúzió – Zebra interaktív kiállítótér és Zebra Műtermi Napok

2011. évi különdíjasok:

A Legjobb Múzeumpedagógiai Kezdeményezés kategóriában különdíjban részesült a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ, Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény és Látványtár; „Szeresd Kőbányát, szeresd a családot!” programmal.

Szakmai programok, konferenciák

Kiemelt szakmai programok

Miskolc – a Szabadtéri Néprajzi Múzeum - Múzeumi Oktatási és Képzési Központ (Szentendre), a Herman Ottó Múzeum (Miskolc), a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum, valamint az MTA MAB Művészettörténeti Munkabizottsága szervezésében a Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódóan: Digitális MeneTREND – Digitális technika és virtuális valóság a hazai kiállításokon – III. Országos Múzeumpedagógiai Konferencia– 2011. november 2-3.

Budapest – Magyar Nemzeti Múzeum – a Magyar Nemzeti Múzeum, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum - Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, valamint a Herman Ottó Múzeum szervezésében: II. Országos Múzeumdragógiai Konferencia – 2011. október 17.

6 múzeum szervezésében, összesen 3 szakmai program valósult meg 448 résztvevővel.

Közönségprogramok

A Múzeumok Őszi Fesztiválja programjain 2006-ban 49 múzeum vett részt, 2007-ben 75, 2008-ban 110, 2009-ben 160, 2010-ben 168, 2011-ben pedig 171 múzeum szervezett a nagyközönségnek szóló rendezvényeket öt témakörbe csoportosítva. A múzeumi szakma valamennyi területét érintő témák a múzeumi programpaletta sokszínűségét jelzik, és ezáltal egy szélesebb látogatói kör megszólítására, bevonására, érdekeltté tételére nyílt lehetőség a programsorozat időszakában.

2011-ben a fesztivál 6 hete alatt az 1496 programot 132 900 látogató (61848 látogató a budapesti, 71052 látogató a vidéki helyszíneket) kereste fel.

A Múzeumok Őszi Fesztiválja programsorozatban résztvevő intézmények az alábbi témakörökben csatlakozhattak a fesztiválhoz:

1. *A pincétől a padlásig a múzeumban*

A múzeumépület rejtelseivel, látogatók elől elzárt területekkel, különféle múzeumi tevékenységekkel, foglalkozásokkal, különleges tárgyakkal, érdekes történetekkel ismerkedhet meg a látogató.

45 múzeum szervezésében, 426 program valósult meg ebben a témában, 23953 látogató vett részt

2. *A Fedezd fel a múltad!*

A múzeum a helyi közösség tagjait szólítja meg, hogy a múzeumi gyűjtemény, kiállítás, de ezen túl saját tárgyaik megismerésével is erősítsék kötődésüket hagyományaikhoz, a természeti és kulturális örökséghez.

71 múzeum szervezésében, 474 program valósult meg ebben a témában, 30591 látogató vett részt

3. *A Múzeumi a' la carte – Múzeumok délidőben*

A múzeum nem szokványos időpontban vagy időtartamban megvalósuló programokkal hívja fel a figyelmet önmagára, múzeumlátogatással szerezhető élményekre és tudásra, olyan célcsoportok tagjai számára, akik eddig nem, vagy csak ritkán látogatták a múzeumokat.

32 múzeum szervezésében, 119 program valósult meg ebben a témában, 18466 látogató vett részt

4. *A „Nagy Rajzolás”*

A program résztvevője különböző múzeumi helyszíneken, - a múzeumhoz, gyűjteményéhez, kiállításához, kiadványához kapcsolódva, - de a megszokott keretektől, művészeti technikákból kilépve, változatos formában „hagyhat jelet” és szerezhet közösségi élményt.

55 múzeum szervezésében, 131 program valósult meg ebben a témában, 18556 látogató vett részt

5. *A Múzeumi őszbúcsúztató*

A múzeum különleges kalandra, vidám együttlétre hívja a közösen tanulni, szórakozni, kikapcsolódásra vágyó látogatókat.

57 múzeum szervezésében, 343 program valósult meg ebben a témában, 40886 látogató vett részt

2011. évi programok összesítése

2011-ben a Fesztivál 6 hete alatt 3 szakmai program, 1493 közönség program megrendezésére került sor 171 múzeumban, 4489 múzeumi dolgozó, fellépő, előadó közreműködésével.

Az 1496 programon 132900 látogató vett részt.

Téma	Tematikát választó múzeumok	Programok	Látogatók
Szakmai programok, konferenciák	6	3	448
Közönségprogramok			
<i>A pincétől a padlásig a múzeumban</i>	45	426	23953
<i>Fedezd fel a múltad!</i>	71	474	30591
<i>Múzeumi a' la carte – Múzeumok délidőben</i>	32	119	18466
<i>A „Nagy Rajzolás”</i>	55	131	18556
<i>Múzeumi őszbúcsúztató</i>	57	343	40886
ÖSSZESEN		1 496	132900

A látogatók és a résztvevő intézmények számának alakulása 2006-2011 közötti időszakban

Múzeumok száma						Programok száma						Látogatók száma					
2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006	2007	2008	2009	2010	2011
49	75	110	160	168	171	300	410	625	997	1019	1496	25556	121630	92598	131010	132149	132900

Múzeumok Őszi Fesztiválja – kommunikáció

Az országos rendezvénysorozat időszakában 412340 példányban jelent meg kiadvány, 6942 megjelenés volt a médiában.

- PestiEst különszám megjelentetése 40000 példányban, budapesti és országos terjesztésben -
- 1000 darab B1 méretű imázs-plakát kihelyezése a résztvevő múzeumokban, két roll up
- A Fesztivált népszerűsítette a Múzeumok Mindenkinek Program honlapja is, melyen a programok, előzetesek és felhívások között város és tematika szerint böngészhattünk.

Médiatámogatók:

- A Turizmus Rt. idén is médiatámogatóként jelent meg, amelynek keretében honlapjukra a Fesztivált népszerűsítő bannert helyeztek ki, a Turizmus Rt. nyomtatott kiadványában, az Itthon Otthon Van című, havi megjelenésű magazinban egy beharangozó, illetve egy utóértékelő cikket jelentettek meg.
- A Múzeum.hu honlapon a Fesztivál teljes időtartama alatt futott egy népszerűsítő banner és szerepelt a teljes program.

- A PestiEst - fényképes különszámajánlók, rovatcímlap-fotó, fényképes ajánlók, beltéri A1 poszter terjesztése országosan (1 hónapig) – a fesztivált népszerűsítő megjelenésekkel
- A Civil Rádió: programajánlók, a szervezőkkel készített interjúkkal népszerűsítette a Fesztivált
- A Magyar Múzeumok online: programajánlók népszerűsítette a Fesztivál eseményeit

A központi nyitó nagy rendezvény – Múzeumpedagógiai Évnyitó – előtt, gondoskodtunk az eseménysorozat bemutatásáról, elemeinek és céljainak ismertetéséről, egy nyitó sajtótájékoztató megszervezésével, melyhez meghívót, sajtóanyagot készítettünk, több mint kétszáz médiumnak küldtük ki, köztük a stratégiaileg fontos szerkesztőségeknek, melyekkel személyesen is felvettük a kapcsolatot. A tavalyi sajtókampánynál nagyobb megjelenés és szélesebb, átfogóbb nyilvánosság elérése érdekében, és hogy növeljük az idei fesztivál által megszólítható látogató közönség számát, a tavalyihoz hasonlóan a hírkampány és a direkt marketing elemeit ötvöző, elnyújtott sajtókampányt folytattunk. Ennek értelmében:

1. 35 tömör, figyelemfelhívó eseményhírt írtunk a fesztivál ideje alatt
2. Az eseményhíreket adekvát linkekkel láttuk el, melyek a fesztivál hivatalos honlapjára illetve az adott múzeum honlapjára mutattak
3. Az eseményhírek válogatásánál egyaránt ügyeltünk arra, hogy kiegyensúlyozott legyen mind a fővárosi mind a vidéki programok ajánlása illetve a nagy közönségérdeklődésre számot tartó és a szakmai illetve kulturális „ínyeceknek” szóló programok aránya.
4. A sajtólistát úgy válogattuk össze hogy egyfelől tartalmazza az összes stratégiaileg fontos országos médiumot, másrészt nagy hangsúlyt fektettünk a vidéki orgánumok, illetve a széles médiafelülettel bíró hírügynökségek és online oldalak elérésére.
5. A megcélzott sajtóorgánumokat kiegészítettük több turisztikai orgánummal
6. Az eseményhíreket elnyújtottan, adekvát módon hetente az adott hét elején, a felkészülésre és a tervezésre időt hagyva küldtük a szerkesztőségeknek.
7. A fesztivál kezdetére beharangozó, átfogó háttéranyagot küldtünk ki.
8. Külön ügyeltünk arra, hogy a kiadott események mindig tartalmazzák a fesztivál hivatalos oldalának linkjét.
9. A Magyar Turizmus Zrt. Saját honlapján, és facebook oldalán is hétről-hétre reklámozta a fesztivált.
10. A következő oldalakon volt látható a Fesztivál programja, vagy rendszeres ajánlók: www.muzeumokmindenkinek.hu; www.museum.hu; www.magyarmuzeumok.hu; www.itthon.hu; www.campaignfordrawing.org; a résztvevő múzeumok honlapjai

A fenti módszerek jelentősen, növelték mind a forrás, mind a kereszthivatkozások megjelenésének számát, így az idei fesztivál nyilvános megjelenése jelentősen nőtt. Jelentősen a televíziós és rádiós valamint a vidéki megjelenések száma is. A kulcsszavas, szűkítéses, a Google keresőjében illetve a médialista forrásoldalainak keresőiben megjelenő találatok ezt mutatják. A fesztivál hivatalos oldalának linkjét minden forrásoldal tartalmazza arra rámutatva.

A konkrét médiamegjelenítések csak a forrásoldalakat tartalmazzák egyszeri alkalommal ami azt jelenti, hogy az alatta lévő kereső linkek a fesztiválról több eseményt is tartalmaznak. A follow up nem tartalmazza sem a blogokat, sem a kommenteket, sem az egyéni kereszthivatkozásokat csak a „hagyományos” médiumok találatait. Ugyancsak nem tartalmazza a lista a fesztivál hivatalos honlapjának oldalát.

A média megjelenések összesítése, a fent leírt keresési eredmény, és a résztvevő múzeumok beszámolóiban szereplő megjelenési adatok elemzésével és összegzésével készült.

Aki ellátogatott a múzeumokba a fesztivál ideje alatt, rengeteg szokatlan élményt szerezhetett:

Így például:

Megismerhette az antik szépségápolás rejtjelmeit, bepillantott az ókori római és kelta élet, valamint a középkori buda mindennapjaiba, jelmezes történelmi játékon vehetett részt, hajót modellezhetett, repülőgép makettet készíthetett, megismerhette a hadirelikviák készítésének apró titkait és történetüket, papírt meríthetett, délidőben megismerkedhetett a Magyar Királyi Honvédség egyik védelmi rendszerével, az Árpád-vonallal, áriákat és duettekét hallgathatott Puccini ismert operáiból, kézbe foghatott különböző fegyvereket (tűzfegyvereket, szálfegyvereket, védőeszközöket), sok érdekességet ismerhetett meg róluk, megtudhatta milyen titkok rejlenek Kossuth Lajos és Görgei Artúr szabadságharc idején keltezett leveleiben, divattörténeti előadáson lakótelepi design túrán, vehetett részt, megtekinthette a Robur LO 2500-as mentőgépkocsit, bepillantott a kulisszák mögé: megismerhette a műtárgy útját, huszadik század eleji eszközökkel fotográfálhatott, teadélutánon vehetett részt Krúdy világában, megismerhette a magyar hangszergyártás és kereskedelem múltját, papírból hajtogatott, világító diódával működtetett modell kandelábert készíthetett, éjszakai sétán vehetett részt a Magyar Nemzeti Bank épületében, érmét verhetett, önarcképes bankjegyet nyomtathatott, aranyrudat emelhetett, megtudhatta, mennyit érne súlya aranyban és euróban, végvári vitézekkel kalandozhatott, dinókkal találkozhatott, bepillantott a magyar nyelvterület gazdag mintakincsébe, Big Band koncertet a '20-as, '30-as évek slágereivel, Brahms, Liszt muzsikát hallhatott, találkozhatott athéni rabszolgánővel, vázafestő-mesterrel, ókori családi vetélkedőn vehetett részt, belekóstolhatott milyen volt a pásztorélet, hogyan játszottak a római kori gyerekek és felnőttek, megismerhette az Ókori divattervezést és díszítőművészetet, Ókori ékszereket, a török kori Eger Várát Tinódi Lantos Sebestyén révén ismerhette meg, csuhébabát készíthetett, zenés gyerekműsort, bábelőadást láthatott, őszi kézműves foglalkozáson vehetett részt, megismerhette a híres győri legendát, a vaskakas történetét, hagyományos török gyermekjátékokat ismerhetett meg az ezeregyéjszaka meséiből, szederszörpöt és hecsedli lekvárt készíthetett, rajzolhatott „láthatatlan tintával”, fotogramot és kemogramot, fokost, címert, oklevelet vagy lódingot készíthetett, „Sárkány ellen sárkányfű” gyógyító növények, főzetek, kencék .- beavatás a gyógynövények világába, társasági kalandtúra Krúdy nyomán a gasztronómia és a művészetek világába, az utca kockaköveire tervezett és kivitelezett pixelrajzot készíthetett, mezőségi táncházba mehetett, béka-búcsúztatón, áfonyakutatásban vehetett részt, Munkácsy nyomdokaiba léphetett, ismerkedhetett játékos formában a régész és a restaurátor munkájával: „miniásatás”, kerámiaedény-restaurálás, a csontleletek titkai, megtudhatta hogyan élt az őskori ember? (gabonaőrlés „újkőkori módra”, rézkori ékszer, paticsfal készítése,) a felvilágosodás- és a reformkori Debrecen irodalmi emlékhelyeit kereshette fel, múzeumi szabadegyetemre mehetett délidőben, találkozhatott római kori gladiátorokkal, megtudhatta milyen volt az Ókori divattervezés, milyenek voltak az Ókori ékszerek, a pendelytől a főkötőig, csizmától a kalapig ismerhette meg a női és férfi viselet elemeit a Tápió vidékén, megtudhatta hogyan hamisították a pénzt az Ókorban, Márton napi vígasságokon mulathatott, gasztronómiai csodákat láthatott..

Mellékletek:

Összefoglaló táblázatok:

1. Múzeumok Őszi Fesztiválja rendezvényeinek száma megyék szerint
2. Múzeumok Őszi Fesztiválja rendezvényeinek száma célcsoport szerint
3. Múzeumok Őszi Fesztiválja Kiadványai országszerte
4. Múzeumok Őszi Fesztiválja látogatók száma
5. Múzeumok Őszi Fesztiválja média megjelenései
6. Múzeumok Őszi Fesztiválja média megjelenései összehasonlító adatai 2006-2011
7. Múzeumok Őszi Fesztiválja összehasonlító adatai 2006-2011 (múzeumok, programok, látogatók száma)

Kiadványok:

1. Múzeumok Őszi Fesztiválja - programfüzet (PestiEst különszám)
2. Múzeumpedagógiai Évnyitó – meghívó, program, jelentkezési lap
3. Múzeumok Őszi Fesztiválja - plakát

Ezúton is köszönjük az NKA támogatását, amellyel lehetővé tette a Múzeumok Őszi Fesztiválja megrendezését.

A beszámolót készítette:

Lengyel Emese
programkoordinátor
Szabadtéri Néprajzi Múzeum
Múzeumi Oktatási és Képzési Központ

Szentendre, 2012. január 20.

